

Ugglelyssnarveckan 2013

Årets ugglelyssnarvecka gav ett rekord. Aldrig tidigare har så många människor sett och hört slaguggla i Västmanland under en vecka. Totalt rapporterades under veckan 170 ugglor fördelade på 7 arter.

Slaguggla.

Foto: Tommy Nordström

Ugglelyssnarveckan i vårt landskap innehåller upplevelser, strapatser men också en ökad kunskap om våra ugglor. Inget slagugglepar har tjänstgjort så villigt med ljud- och beskådningsmöjligheter och fått besök av så många människor under en och samma vecka, som paret vid Solltorpet i Västerås. Att istället för att få njuta av ropande ugglor, skotta sig svetig i flera timmar på en skogsbilväg för att få hem bilen blev aktiviteten under en ”lyssnarkväll” för ett skådargång i Nora men också men i mindre omfattning för andra ugglelyssnare i landskapet.

2013 är 11:e säsongen i rad som VOF arrangerar ugglelyssnarveckan. Lyssnarveckan 2013 genomfördes under vecka 12 (16/3 t.o.m. 24/3). Vintern hade varit lång och snörik. Förhållandena för ugglornas basföda smågnagarna måste anses som mycket gynnsamma åtminstone i Skogslandet och Bergslagen där marken var snötäkt från första december till april.

2012 var ett bottenår för smågnagare och ugglor vilket bör innebära att 2013 blir första uppgångsåret i kommande smågnagarcykel. Den översiktliga bilden av ugglornas uppträdande under veckan överensstämde också med hur det brukar se ut under första uppgångsåret. Lokalt bra förekomst av smågnagare där det också hörs ropande ugglor. Andra områden visar brist på smågnagare och där kunde ugglor ses söka föda även mitt på dagen.

Metod och genomförande

Det låg fortfarande djup snö i landskapet under lyssnarveckan, vilket försvårade åtkomsten av ugglor som höll revir långt in i skogsområden med oplogade vägar. Hela veckan var det flera minusgrader under nätterna och första halvan av veckan försvårades lyssnandet av blåsigt väder. Sista halvan av veckan var vädret gynnsamt för ugglelyssning med nästan vindstilla nätter, månsken och några minusgrader. Min bedömning är att resultatet från årets lyssnarvecka ger en rättvis

bild av uggleförekomsten i landskapet denna vårvinter. Det är därför möjligt att jämföra det med tidigare års lyssnarveckor. Lyssnarveckan är baserad på spontana ugglelyssningar där i några fall lokala fågelklubbar trevligt nog tar tillfället att arrangera riktade utflykter till sina ugglemarker. I varje kommun fanns en kontaktman vars uppgift främst varit att bistå med lokaluppgifter. För att öka intresset under veckan sammanställdes dagligen resultatet från föregående natts lyssning och redovisades på VOFs hemsida (www.sofnet.org/vof).

Resultat

Totalt rapporterades under veckan 170 ugglor fördelade på 7 arter. Det är naturligtvis långt ifrån alla som fanns i landskapet men tillräckligt många för att ge oss mer kunskap och indikationer på förekomst och trender. I tabellen visas antalet ugglor fördelat per kommun i landskapet.

Berguv: Endast 4 ropande uvar i landskapet indikerar en fortsatt nedgång av beståndet och som nu också innebär en direkt uppmaning till att öka uppmärksamheten kring arten och dess fortsatta existens i landskapet. Ingen berguv hördes från de sedan tidigare kända reviren i skogsmiljöer, trots riktade lyssningar i dessa. Även vid flera tidigare revir i urbana miljöer var det tyst.

Lappuggla: Arten har haft en positiv trend i landskapet de senaste årtiondena och resultatet från årets lyssnarvecka förändrar inte den bilden trots få iaktagna individer. Hälften av lappugglorna hördes revirropa, de övriga sågs söka föda dagtid på gnagarfattiga områden. Arten är förmodligen mer beroende av vattensorken än de smågnagare som normalt förekommer i 3-4 årscykler. Lappugglorna är mer ropaktiva senare under våren och rapporterna efter ugglelyssnarveckan stärker bedömningen av trenden för arten i landskapet.

Slaguggla: Även slagugglan har haft en positiv utveckling av beståndet och utbredningen i Västmanland. Under årets lyssnarvecka hördes den i sex av landskapets kommuner.

Att populationen vuxit i landskapet är välkänt och anledningen torde bl.a. vara omfattande holkuppsättning samt att dikning i skogslandskapet har förbjudits i landet. Det senare har gynnat vattensorken och denna stora sork utgör slagugglornas stapelföda i vårt landskap. Hur stor slagugglepopulationen är känner vi inte till men skulle vara mycket intressant att få kännedom om det.

Hökuggla: En revirropande och två iakttagna hökugglor blev resultatet under veckan. Den invasion av arten till södra delarna av landet under hösten innan som även kom att beröra Västmanland gjorde att förväntningen var högre ställd än bara en revirropande hökuggla under uggleveckan. Troligtvis fanns betydligt flera hökugglor stationära ute på stora hyggen i svårtillgängliga skogsområden. Det antagandet stärks också av observationer efter lyssnarveckan.

Pärluggla: Arten hördes revirropa i hela 12 av landskapets kommuner. Nämnvärt är att pärluggla hördes i Arboga kn för första gången under 2000-talet. Arten följs sedan många år mer ingående inom Surahammars kn och de hörda pärlugglorna var väl spridda och samtliga fanns norr om en linje Vågsjön i väster och Seglingsberg i öster. En typisk bild för ett första uppgångsår. Inom hela kommunen finns ett stort antal holkar uppsatta varför avsaknad av pärlugglor söder om den linjen beror inte på boplatsbrist utan på födobrist.

Sparvuggla: Överraskande få sparvugglor noterades under veckan. Vid födobrist som

FOTO: TOMMY NORDSTRÖM

inträffade under sommaren 2011 och förelåg under hela 2012 flyttar en del sparvugglor. Troligtvis stannar dock hanarna kvar och bevakar sina revir. I Surahammars kn testade vi med att försöka locka igång sparvugglorna vid flera sedan tidigare kända sparvugglerevir. I endast 3 revir av 16 svarade ugglorna. Sparvugglorna har knappast lämnat reviren utan gått under pga födobrist.

Hornuggla: Ingen hornuggla hördes vilket är väntat under ett första uppgångsår och särskilt när våren är sen.

Kattuggla: Hos kattuggla noterades betydligt färre individer än väntat. Inom Skinnskatteberg kn studeras kattugglorna mer ingående och det finns bra kännedom om var reviren är belägna. Där inte spontant ropande kattugglor kunde höras gjordes försök att locka igång fåglarna. I allt för många fall förblev det tyst. 2012 noterades kattugglor vid 31 lokaler i Skinnskattebergs kn trots att bottenåret redan då hade inträtt, en 45% nedgång av kattuggle-

beståndet har inträffat i Skinnskatteberg kn på ett år fram till årets lyssnarvecka. Anledningen är att kattugglor dukat under pga födobrist och detta torde vara giltigt för hela landskapet.

Deltagare

Ett stort antal människor deltar och upplever detta VOF-arrangemang. Bara i Ramnäs fanns 25 personer, Skinnskatteberg 15 personer och Arboga 15 personer ute i uggleskogarna första lyssnarkvällen. Tillsammans med kontaktpersonerna i varje kommun uppskattar jag att mer än 100 ugglelyssnare varit ute i de västmanländska skogarna under denna vecka.

Tack till alla ugglelyssnare som rapporterat sina iakttagelser. Ett extra tack till kontaktpersonerna i varje kommun som bidraget med specialkunskaper om sin kommuns ugglor samt Christina Bredin och Joachim Karlsson för uppskattat samarbete vid uppdaterandet av varje natts resultatet på VOF:s hemsida. ■

Sören Larsson

Uggleveckan 2013

	Berguv	Sparvuggla	Kattuggla	Slaguggla	Lappuggla	Hornuggla	Pärluggla	Hökuggla
Ljusnarsberg							3	
Hällefors		4	4				2	2
Nora		1	4				3	
Lindesberg			1				4	
Arboga		1	2				1	
Skinnskatteberg		3	18	3			19	
Köping		1	2				9	
Fagersta			1	1			1	
Norberg				2			3	
Surahammar		8	5	2			8	1
Hallstahammar		3	4					
Sala		1	7	2			6	
Västerås		3	10	2			2	
Kungsör			1					
Totalt	4	25	59	12	6	0	61	3